

“Si les obres són dolentes, fariem bé de cremar-les”

L'escriptora Cristina Morales va debutar el 2013 amb 'Los combatientes', la història incendiària d'un grup de teatre universitari amb ganes de fer la revolució. Anagrama recupera la primera i la segona novel·la de l'autora, guardonada amb el Premio Nacional de narrativa l'any passat



MANOLO GARCÍA

època, el seu temps, els seus condicionaments i intencions”. El fragment entronca justament amb l'etern debat sobre si es pot o no es pot separar l'obra de l'autor, que ha reviscut en les últimes setmanes arran de la publicació de les memòries de Woody Allen.

“L'obra és una cosa que es compra. Un llibre és llegit independentment de qui el va crear, qui el va publicar i de l'obrera que el va imprimir”, defensa Morales, que per entrar al debat es remet a una entrevista a l'editora Luna Miguel feta al programa *Artic* de Betevé. “Ella deia que no veia per què cal deixar de llegir Octavio Paz, que era un maltractador i no permetia a la seva dona que escrivís. Si no poguéssim separar una cosa de l'altra no ens quedariem amb res de bo. A més, per què he de renunciar als dos plaers, a la politització de l'assenyallament del *macho*, del misogin, i al gaudi de l'obra?”, argumenta l'escriptora, que considera que “es fan més gestos de repulsa” cap a certs escriptors que no es fan pas cap a certes obres. “Si les obres són dolentes, fariem bé de cremar-les. Hi ha llibres carregats d'ideologia que veiem com a inofensius. Les *Cinquanta ombres d'en Grey*, per exemple, haurien merescut que es cremessin en una plaça pública”, subratlla.

◆◆◆◆ Núria Juanico

Un grup de joves actors s'apallissa al damunt d'un escenari. Sagnen, criden, es mosseguen, s'esbatussen sense parar. Podria ser una escena d'un espectacle del creador belga Jan Fabre si no fos perquè la violenta companyia de teatre no té jerarquies, no hi ha actors ni actrius sotmesos al director, els intèrprets no són coneguts i formen part d'una ficció. L'escriptora Cristina Morales (Granada, 1985), guardonada l'any passat amb el Premio Nacional de narrativa, va utilitzar la ràbia intrínseca en aquesta batalla teatral per inaugurar *Los combatientes*, el seu debut literari. La novel·la es va publicar el 2013 i ara Anagrama l'ha recuperat juntament amb el segon llibre de l'autora, *Introducción a Teresa de Jesús* (2015).

Les dues obres són anteriors a l'exitosa *Lectura fàcil* (Anagrama, 2018), que va rebre el premi Herralde i va catapultar Morales a primera línia del panorama literari espanyol. Han passat set anys des del debut de l'escriptora, però a *Los combatientes* encara hi ressonen nombrosos ecos de la realitat actual. La joventut rabiosa que la protagonista s'inspira en el moviment del 15-M, tot i que Morales el fusiona

amb l'argumentari de les Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista (JONS). En concret, l'autora reproduceix literalment un discurs de Ramiro Ledesma del 1935 i el posa en boca d'un grup de nois i noies àvids de revolució. “Quan ho vaig fer em vaig adonar que aquest joc entre dos discursos polítics funcionava perfectament”, explica Morales. Darrere la novel·la hi batega la tesi que les dretes i les esquerres es confonen fàcilment perquè “són la mateixa cosa”, diu l'escriptora, que defensa que “el binarisme és una trampa del liberalisme polític occidental importat a les seves colònies”.

“Freqüentment passa que no hi ha lloc per als joves, que no se'ls accepta amb facilitat i que la seva primera impressió consisteix, per tant, en l'angoixa de veure's sense sol·licitacions justes, gairebé en un paper de residu històric”, diu un dels personatges de *Los combatientes*, i el seu discurs pot remetre fàcilment a les manifestacions i la crema de contenidors de la plaça Urquinaona la tardor passada. Perquè la novel·la busca precisament això, convèncer –per després rebatre– que les revolucions són només cosa dels joves. “La idea que una generació està capacitada per a la revolució i una altra no aniquila les diferències genuïnes, materials, de classe”, subratlla l'escriptora, que rebutja “la tendèn-

cia a fer creure que els joves són una única classe social”. També carrega amb força contra la idealització del fet de ser jove. “Està bé recordar que l'exaltació de la joventut com a valor suprem ve del nazisme. I actualment això s'ha convertit en una màxima de màrqueting”, afegeix l'autora.

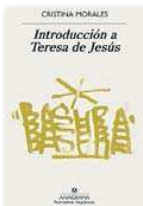
Separar l'obra de l'autor

Los combatientes és un joc literari que a vegades adopta la forma d'una obra de teatre i, d'altres, avança a través de la veu en primera persona d'una escriptora emergent. És aquí quan Morales aprofita per dissecar la literatura i la indústria que l'acompanya. Ho fa mitjançant un humor càustic que deixa en evidència els masclismes i amiguismes del sector, com també la vessant més comercial. Al llibre compara els escriptors amb els taxidermistes per “dessaclaritzar” el fet literari.

“Hi ha un desig d'escapar dels llops, de reconèixer certa esclavitud de les paraules com a mitjà d'expressió”, assenyala l'autora, que escriu: “Si vostè, escriptor, ha decidit matar les seves paraules i portar-les al taxidermista, no esperi que al cap de cent anys nosaltres, després d'haver escollit a la seva òliba dissecada d'entre tot el que ens oferia l'antiquari, més de treure-li la pols a vostè, hàgim de reviure la seva



LOS COMBATIENTES
CRISTINA MORALES
ANAGRAMA
120 PÀG. / 15,90 €



INTRODUCCIÓN A TERESA DE JESÚS
CRISTINA MORALES
ANAGRAMA
184 PÀG. / 17,90 €

Trencar els límits a l'escenari

Funció rere funció, dos actors de *Los combatientes* comencen l'espectacle amb una escena de sexe en directe que dura entre cinc i set minuts. La sexualitat i la violència són dos temes molt presents a la literatura de Morales, així com a les seves obres de teatre. A *Catalina*, un muntatge de l'escriptora amb la companyia Iniciativa Sexual Femenina, els intèrprets es posaven a prova sobre què estarien disposades a fer a l'escenari. “Va ser una tasca de recerca dels nostres límits. Volem veure, per exemple, si érem capaces de sortir a escena sense depilar”, diu l'escriptora, que es desmarca de les obres de Jan Fabre perquè en el cas del director belga “els processos de creació no són horitzontals, sinó absolutament jeràrquics”.

Ni a Morales ni als personatges de *Los combatientes* els preocupa què pensa el públic de les seves creacions. “M'interessa el que passa a l'escenari i el procés de creació. Com una companyia ha arribat fins allà i com aquestes persones decideixen que el millor per a la peça i per a ells mateixos és pegar-se o foliar en escena i, a més, fer-ho recurrentment. Si després algú del públic se sent provocat, és el seu problema”, remata l'autora. ◆◆